



Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
Møtested:	Thon Hotell, Brønnøysund
Dato:	05.12.2025
Tidspunkt:	08:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Eventuelle forfall meldes til forvalter på telefon eller epost så raskt som mulig.
Lunsj ca kl 12.00

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 43/25	Godkjenning av innkalling og saksliste		
ST 44/25	Delegerte saker		
DS 12/25	Vedtak om dispensasjon fra verneforskriften - Lomsdal-Visten nasjonalpark - motorferdsel for ekstraordinær sankning av sauer og lam - Ken-Richard Hansen		2025/9081
ST 45/25	Referatsaker		
RS 9/25	Tilbakemelding - LOMVIS - revisjon av forvaltningsplan for Njaarken / Lomsdal-Visten nasjonalpark 2022 - Sirijorda , Strauman , Stavasselve og Innervisten marine verneområde		2021/7424
ST 46/25	Klimatilpasning Lomsdal-Visten nasjonalpark		2025/1756
ST 47/25	Rapport for kjørespor ved Gåsvatnet/Sarvelølla i Lomsdal-Visten nasjonalpark		2024/4587
ST 48/25	Kontorsted for forvalter i Lomsdal-Visten nasjonalpark		2020/7409
ST 49/25	Bestilling av midler til tiltak og drift 2026 - Lomsdal-Visten nasjonalpark		2025/9155
ST 50/25	Eventuelt		

ST 43/25 Godkjenning av innkalling og saksliste
ST 44/25 Delegerte saker



**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Grane rådhus
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75531600
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Lomsdal-Visten

Ken Richard Hansen
Vistnesveien 28
8976 Vevelstad

Saksbehandler Ole-Jakob Kvalshaug

Vår ref. 2025/9081

Deres ref.

Dato 25.11.2025

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
-----------------------	--

Vedtak om dispensasjon fra verneforskriften - Lomsdal-Visten nasjonalpark - motorferdsel for ekstraordinær sanking av sauer og lam - Ken-Richard Hansen

Det vises til søknad om dispensasjon for å bruke snøskuter ved ekstraordinær sanking av sauer og lam i Lomsdal-Visten nasjonalpark, datert 24.11.2025. Søknaden er behandlet delegert og innvilget med vilkår.

Nasjonalparkforvalter, Bjørnar Aarstrand, har vurdert seg som inhabil i saken jf. forvaltningsloven § 6, tredje ledd, da søker er styreleder i Lomsdal/ Visten nasjonalparkstyre. Saken er derfor behandlet av nasjonalparkforvalter for Lofotodden nasjonalpark, Ole-Jakob Kvalshaug.

Vedtak

Vistnes-Korsvik samdrift ved Ken-Richard Hansen får dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel i Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve for bruk av snøskuter i forbindelse med ekstraordinær sanking av sau. Dispensasjonen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 6.3, bokstav d, og i henhold til delegert myndighet fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Du får dispensasjon med følgende vilkår:

- *Dispensasjonen gjelder i perioden 25. november – 25. desember 2025.*
- *Dispensasjonen gjelder kjøring i områdene av nasjonalparken som ligger mellom Storvatnet og nord for Okfjorden (Anddalsshatten-Klavesmarka), Brebladet og nordøst for Storfjorden (etter vedlagt kart i utredningen).*
- *Dersom det er rein i området må det vises særlig hensyn. Reinen må gis mulighet til å forflytte seg rolig.*
- *Det er ikke tillatt å rydde sti/trase og det må kjøres slik at ikke terrenget skades.*
- *Dispensasjonen skal medbringes under kjøringen.*

Nasjonalpark	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve
Landskapsvernområde	Strauman landskapsvernområde
Forvaltningsansvar	Sirijorda naturreservat, Stavasselve naturreservat og Innervisten marine verneområde



Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. En eventuell klage sendes til nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Vistnes/Korsvik samdrift ved Ken-Richard Hansen har 24. november søkt om tillatelse til snøskuterkjøring i området mellom Storfjorden, Brebladet og Gråfjellet. Dette på grunn av ekstraordinær søk etter sauer og lam i området.

I søknaden skriver Hansen følgende:

«Har sau som har sendt i dette området. Det er blitt noe snø som gjør det vanskelig å få de ned og eneste mulighet er på snøskuter og søker derfor om tillatelse til å kjøre for å prøve å få tak i de. Dyra har vært redde i år. Er observert jerv i området over flere år med selvsyn og på viltkamera. Håper på en rask avgjørelse.»

Det ble også søkt og innvilget dispensasjon til samme formål i 2021 og 2024.

Grunnlaget for avgjørelsen

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve ble opprettet ved kgl.res. av 29. mai 2009. Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Formålet med Lomsdal-Visten nasjonalpark er å:

Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner. Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen. Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem. Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Motorferdsel på land, i ferskvann og i luften under 300 meter forbudt er forbudt etter verneforskriftens § 3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av luftfartøy i forbindelse med husdyrhold, dette står i verneforskriftens § 3, punkt 6.3 bokstav d.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering

Søknaden er innenfor verneforskriftens mulighet til å gi dispensasjon, og det ble innvilget dispensasjon til samme formål i 2021 og i 2024. Høsten 2025 har det vært vanskelige sankeforhold med sau som er spredd over store områder. Dyreeier opplyser at dyrene virker skremte og at det er observert jerv i området nylig. Deler av fjordene og de høgereliggende områdene i nasjonalparken er lite tilgjengelig med tanke på snø og isforhold.



Ut fra tidligere erfaringer om dyrenes forflyttningsmønster er det søkt om kjøring i et «større område» siden dyrene muligens har forflyttet seg.

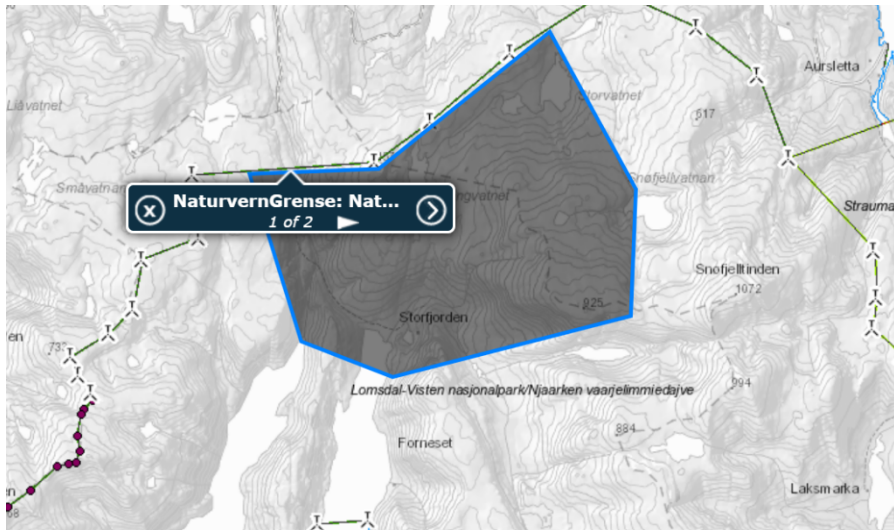
Naturmangfoldlovens § 8 sier at vedtak som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på det.

Områdene det søkes om kjøring for ble relativt godt kartlagt i forbindelse med verneplan for Lomsdal-Visten og opplysningene om naturmangfoldet er i hovedsak hentet fra disse ([Miljøfaglig utredning, rapport 2004:3](#)) og [Naturbase](#). Generelt er områdene rundt Okfjorden preget av blandingsskog av gran og furu, men stedvis er det større innslag av bjørk, selje og rogn. Det er også skinnere områder med spredt furuskog. Frødig granskog finner vi særlig rundt Vassbugen. I indre delen av Okfjorden og i Klavesmarka er det marmor, noe som gir grunnlag for rik flora, blant annet en stor edelløvskogsbestand i Klavesmarka. Hoggarvikfjellet og de østvendt lisidene mot Vassbugen ligger også på rik berggrunn. Det er registrert flere viktige naturtypelokaliteter i området. Disse er knyttet til rik edelløvsskog, rikmyr, gammel barskog, kalkskog, gammel boreal lauvskog og kalkrike områder i fjellet.

Storfjorden er preget av stupbratte lisider som kaster seg ned i sjøen. De fleste liene inneholder fattige skogtyper og ligger på sure bergarter, men fjordsidene har også rike områder på marmorgrunn. Disse finner vi i Almlia, i Storfjordbotn og innover Lappskarddalen. Her finner vi rik karplanteflora, med blant annet innslag av rik edellauvskog og kalkskog. Også i Storfjorden er det registrert mange viktige naturtypelokaliteter, knyttet til rik eldelauvskog, kalkskog og rikmyr.

I følge Naturbase er det registrert bakkesøte, ravnerødspore, grå duftørspore, bittervokssopp, rødskivevokssopp, fagerørspore, svartsonekjuke og skorpfiltelav i disse områdene. Alle disse er registrert som nært truet i norsk rødliste. Norsk rødliste er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge (for mer informasjon se <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste>). I områdene finner vi også yngleområde for rovfugler som kongeørn.

Området er et viktig beiteområde for reindriften og det må derfor tas særlig hensyn til rein. Dersom det er rein i området må den gis mulighet til å forflytte seg rolig, og bruk av snøscooter må ikke føre til at reinflokker blir stresset eller splittet.



Kart: Utsnitt av området der det søkes om kjøring.

Det er gode nok kunnskaper om naturmangfoldet, dette betyr at naturmangfoldlovens § 9, «føre-var- prinsippet», ikke brukes i denne saken.

Naturmangfoldlovens § 10 sier at økosystemtilnærming og samlet belastning på et område skal vurderes. Det skal også vurderes om en dispensasjon kan skape presedens og på den måten bidra til en gradvis forringing av området og forvitring av verneforskriften. Det er ikke dokumentert at motorferdsel på snødekt mark er til vesentlig skade på naturmangfoldet utenom hekke- og yngletid.

Til tross for spor etter tidligere bruk, oppleves områdene som lite påvirkede. Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet fordi det kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelser, slitasje og støy, i tillegg til at det forstyrrer fred og ro som grunnlag for utøvelse av friluftsliv. Bortsett fra Jillen-Njaarke reinbeitedistrikts dispensasjon til motorferdsel foreligger det ingen andre gyldige dispensasjoner for motorferdsel i disse områdene.

Deler av området er attraktivt som turområde, særlig gjelder dette for ferdsel til Langvatnet fra Auslia og Klavesmarka. Den største friluftaktiviteten er knyttet til perioden juni-august. Forstyrrelser for friluftslivet må betraktes å være minimal i tidsrommet det søkes om dispensasjon. Den samlede belastningen på området vurderes derfor som akseptabel.

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken og er derfor ikke vurdert.

Med hilsen

Ole-Jakob Kvalshaug
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.



Kopi til:

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt	v/Torstein Appfjell, Haustreisveien 98	8680	TROFORS
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Vevelstad kommune		8976	Vevelstad
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	Brønnøysund
Statens Naturoppsyn Trofors	Trofors jernbanestasjon	8680	TROFORS

ST 45/25 Referatsaker

Fra: Ingrid Moe Dahl[ingrid.moe.dahl@miljodir.no]
Sendt: 21.11.2025 13:38:31
Til: Aarstrand, Bjørnar[bjornar.aarstrand@statsforvalteren.no]
Kopi: Godal, Bjørn[bjorn.godal@statsforvalteren.no];
Tittel: SV: Søknad om supplerende midler til forvaltningsplanarbeid Lomsdal-Visten 2025

Hei!

Beklager at det tok tid å få respondert på denne.

Men kan bekrefte at det er ok at dere omdisponerer midler internt i SFNO for å dekke opp behovet knyttet til forvaltningsplanarbeidet i Lomsdal-Visten.

Ønsker dere ei riktig god helg!

Mvh Ingrid

Hilsen
Ingrid Moe Dahl
seniorrådgiver, seksjon for verneområder

mobil: 414 70 633
ingrid.moe.dahl@miljodir.no



www.miljodirektoratet.no | www.miljostatus.no
sentralbord: 73 58 05 00

Fra: Aarstrand, Bjørnar <bjornar.aarstrand@statsforvalteren.no>
Sendt: onsdag 29. oktober 2025 15:48
Til: Ingrid Moe Dahl <ingrid.moe.dahl@miljodir.no>
Kopi: Godal, Bjørn <bjorn.godal@statsforvalteren.no>
Emne: Søknad om supplerende midler til forvaltningsplanarbeid Lomsdal-Visten 2025

Viser til tidligere samtale.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre søker med dette om supplerende midler til forvaltningsplanarbeid kr 135.000,- (Eks MVA) etter tilbud fra innleid konsulent, Multiconsult AS.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre er i gang med revisjon av 2 forvaltningsplaner (Strauman LVO og Lomsdal-Visten NP) samt 3 nye forvaltningsplaner (Sirijorda og Stavasselve NR og Innervisten MVO). Det er tildelt kr 640.000,- fra Miljødirektoratet til arbeidet i 2025. Statsforvalteren i Nordland har også lagt inn kr 50.000,- i arbeidet, slik at nasjonalparkstyret kunne signere avtale med konsulent, Multiconsult AS på arbeidet totalt 690.000,- i mai i år.

Arbeidene er nå godt i gang, og forvaltningen mener at det er svært god påkobling arbeidet som konsulenten gjør. Etter oppstart av arbeidene har det vist seg at ikke alt av kunnskapsgrunnlag har vært på plass/tilgjengelig. I tillegg har vi ikke lagt inn ønsket tid til prosess, møter og avklaringer etter møter med konsulenten for å jobbe gjennom innspill og forslag til løsninger. Dette har resultert i at vi har fått en endringsmelding fra konsulenten, som sier at arbeidene tar litt lengre tid og blir noe dyrere hvis vi skal forholde oss til vedtatt plan for gjennomføring.

Statsforvalteren i Nordland har signalisert at de kan bidra med midler til å fremskaffe kunnskapsgrunnlag til et ønsket nivå og midler til merarbeid i forhold til å sikre en god prosess og gjennomgang av innspill sammen med forvalter og styre.

I arbeidet ser vi også at det nå vil være svært nyttig å gå gjennom alt tilgjengelig GIS-materiale fra verneplanprosessen. (I dag ligger det en stor pakke med usystematisert datamateriale fra 2003 – 2006) Dette må gås gjennom for å trekke ut kartfestet informasjon om verneverdier, aktiviteter, ressurser, næringsinteresser og bruksverdier – på tvers av alle tema.

Argument for at dette arbeidet må gjøres så raskt som mulig:

Jobben er både fordelaktig for revisjon og skrijving av nye forvaltningsplaner, og vil være svært nyttig verktøy i den daglige forvaltningen for vernemyndigheten i ettertid. Det vil også bidra til å sikre at alt av kunnskapsgrunnlag fra området blir tilgjengelig kartfestet og systematisert i et ArcGis-format, og enkelt kan tas i bruk for nasjonalparkstyret. Omfanget er komplekst, og eldre data gjør at kartdata sannsynligvis må bearbeides til en systematisert geodatabase i ArcGis. Arbeidet vil inkludere rydding, uttrekk, strukturering, tilrettelegging (inkl. kartografi) og kvalitetssjekk av alle relevante og endelige datasett opp mot kartleggings- og utredningsrapportene.

Tilbud:

Vi har fått et tilbud fra vår konsulent, Multiconsult AS på dette arbeidet beregnet til kr 130.000,- eks mva. Da vil GIS-data fra hele prosessen bli systematisert og oversendt klart for bruk i ArcGIS etter ønsket format.

Med vennlig hilsen

Bjørnar Aarstrand

Nasjonalparkfovalter

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimiedajve



**Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre**

Telefon: 75 54 78 19
Mobil: 94 85 08 08
E-post: bjornar.aarstrand@statsforvalteren.no
Web: <https://lomsdalvisten.no/>



Arkivsaksnr: 2025/1756-2

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 28.11.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	46/25	05.12.2025

Klimatilpasning Lomsdal-Visten nasjonalpark

Forvalters tilrådning

Informasjonen tas til orientering.

Bakgrunn

Våren 2025 mottok Lomsdal-Visten nasjonalpark henvendelse fra Nansensenteret (NERSC) om å delta i et prosjekt knyttet opp til forskning på klimadrevne endringer i økosystemer og økosystemtjenester, CLIMPACT.

For Lomsdal-Visten nasjonalpark kan det for eksempel være aktuelt å se på hvordan klimafremtiden kan påvirke gammelskogene og det tilhørende dyrelivet. Programperioden var da satt til 2026 – 2029.

Styret behandlet denne henvendelsen i sak ST 7/25.

Forvalter orienterer styret om status på dette prosjektet og om arbeid med klimatilpasning i forvaltningen.



Arkivsaksnr: 2024/4587-7

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 28.11.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	47/25	05.12.2025

Rapport for kjørespor ved Gåsvatnet/Sarvelølla i Lomsdal-Visten nasjonalpark

Vedlegg:

- 1 Rapport - Kjøretrase Gåsvassdalen - Lomsdal-Visten nasjonalpark.pdf
- 2 Kart Kjørespor Gåsvassdalen.pdf
- 3 Bildemappe kjørespor Gåsvassdalen.pdf

Forvalters tilrådning

Framlagte rapport tas til etterretning. Rapporten brukes som grunnlag for videre samtaler med brukere av traseen og for å søke midler til videre arbeid.

Bakgrunn

Ved Gåsvatnet/Sarvelølla i Grane, Lomsdal-Visten nasjonalpark ligger en godkjent barmarkstrasé, som er i bruk av reindrifta. Traseen var etablert før området ble vernet.

Traseen går gjennom områder med mye myr og våte partier, og det er kjøreskader langs store deler av strekningen.

På bakgrunn av dette har nasjonalparkstyret bestilt følgende rapport:

- Dokumentere dagens tilstand på hele kjøretraseen
- Vurdere skade/skadepotensiale opp mot estetiske/visuelle forhold
- Dersom det vurderes et skadepotensiale, gi forslag til løsninger.
- Vurdere evt omlegging av fottursti/klopplegging av sti til Gåsvatnet
- Vurdere behov for reparasjon/forsterkning
- Rapport skal kunne brukes som underlag for videre prosjektering og i videre dialog med reinbeitedistriktet

Rapporten

Etter utbedringer som ble gjort i 2015 har ikke skadene økt dramatisk, men noen våte områder har dypere spor.

Det vises til at de områdene som har blitt forsterket med Geo-nett har holdt seg godt. Geo-nett er effektivt, men irreversibelt (plastikk).

Rapporten foreslår videre å vurdere utbedringer på noen strekninger

Tiltak langs kjøretraseen

1. Omlegging av tursti til Gåsvatnet
 - Kortere strekning flyttes for å skille turfolk fra gjørmete kjørespor.
 - Inkluderer ca. 200 m ny sti og 50 m klopplegging.
2. Forsterkning med geonett på utsatte myrpartier
 - Ca. 460 m fordelt på fire delstrekninger (mellom km 1,2 og 2,2).
 - Legges på uskadet mark ved siden av eksisterende spor.
3. Omlegging til fastere mark
 - En strekning ved ca. km 3,0 flyttes fra våt myr til tørrere terreng.
 - Ingen forsterkning nødvendig her.
4. Overvåking av kjøreskader og restaureringseffekt
 - Etabler fast metodikk for å dokumentere utvikling og effekt av tiltak.
5. Vurdering av materialvalg
 - Avklare med Miljødirektoratet om bruk av geonett (plast) er akseptabelt.
 - Alternativ: teste kokosmatter som mer miljøvennlig løsning.

Vedlagt ligger rapport, kart og bilder fra området.

Kjøretrase Gåsvassdalen, Lomsdal-Visten nasjonalpark

Befaring - tilstand 19.september 2025.

Vurdering av kjøreskader og tilrådinger til Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

29. oktober 2025 Carl Norberg

1. Bakgrunn.
2. Oppdrag/forutsetninger/konsekvenser av kjøreskader på natur/brukerkonflikt
3. Generell gjennomgang/diskusjon av mulige tiltak - erfaringer og kunnskap
4. Beskrivelse av område, trase, gjerdeanlegg, reindriftas bruk.
5. Beskrivelse av tiltak 2015
6. Beskrivelse og tilstand pr. høst 2025
 - Strekning A - tiltak 2015
 - Strekning B - fram til stigning
 - Strekning C - stigning
 - Strekning D - til elv
 - Strekning E - til reingjerdet
7. Vurdering av skader og mulige tiltak pr strekning
8. Diskusjon og tilråding

Vedlegg:

Kart, bildemappe og gpx-fil

BAKGRUNN

I den sørlige del av Lomsdal-Visten nasjonalpark har Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt en kjøretrase for ATV og motorsykkel fra bilvei til gjerdeanlegg i Sarvejælla/Gåsvassdalen. Gjerdeanlegget brukes som merkegjerdet. Anlegget ble bygget før opprettelsen av nasjonalparken. Det er i ettertid noe bygget om, og gammel netting som lå i terrenget er ryddet opp og fjernet i et samarbeid mellom reinbeitedistriktet og nasjonalparkforvaltningen. Merkegjerdet er ett av flere anlegg i distriktet og brukes ikke hvert år. Når gjerdet vedlikeholdes og under arbeid med merking, samt andre arbeidsoperasjoner er det behov for bruk av ATV og motorsykkel langs traseen. Reinbeitedistriktet har søkt om og fått innvilget dispensasjon fra verneforskriften for slik kjøring. Traseen går gjennom områder med mye myr og våte partier, og det er kjøreskader langs store deler av strekningen. Den sørligste del av traseen ble forsterket med geonett, plankebruer og omlegging til fastere mark i 2015. Samtidig ble også fottursti til Gåsvatnet klopplagt. Prosjektering og arbeid ble utført av SNO på oppdrag fra nasjonalparkstyret i samarbeid med reinbeitedistriktet i 2015. Rapportskriver var ansatt i SNO med tilsyns-/tiltaksansvar for Lomsdal-Visten i perioden 2011 til 2023, og kjenner området, problemstillingen og tiltakene i 2015 godt.

OPPDRAG

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre har gitt følgende oppdrag:

- Dokumentere dagens tilstand på hele kjøretraseen
- Vurdere skade/skadepotensiale opp mot estetiske/visuelle forhold
- Dersom det vurderes et skadepotensiale, gi forslag til løsninger.
- Vurdere evt omlegging av fottursti/klopplagging av sti til Gåsvatnet
- Vurdere behov for reparasjon/forsterkning
- Rapport skal kunne brukes som underlag for videre prosjektering og i videre dialog med reinbeitedistriktet.

BESKRIVELSE AV OMRÅDET

Det aktuelle området ligger sørøst i Lomsdal-Visten nasjonalpark. Både under verneplanprosessen og ved senere mer detaljerte naturkartlegginger er vegetasjon og naturtyper i området rundt Gåsvatnet omtalt som verdifulle, og inngår som en viktig del av naturverdiene som ligger til grunn for vernet. Kjøretraseen ligger utenfor de mest verdifulle områdene.

Området ligger i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Merkegjerdet ligger i Sarvejælla/Gåsvassdalen, ca 8km fra bilvei - målt etter kjøretrase. Merkegjerdet ble bygget og brukt før området ble vernet. På et tidspunkt etter opprettelsen av vernet ble gjerdet noe ombygget og samtidig ble gammel, ødelagt netting som lå i terrenget samlet sammen og fraktet ut av området.

Gjerdet brukes ikke til merking hvert år, men når det skjer medfører det endel kjøring langs traseen. I tillegg kjøres det i forbindelse med vedlikehold/arbeid på gjerdet, samt under samling/gjeting lenger inn i fjellet

Langs en kortere strekning på ca 1 km nær bilveien er kjøretrase og en mye brukt fottursti til Gåsvatnet sammenfallende. Her var nokså mye kjøreskader på myr. I 2015 ble det etablert ny parkering og turutgangspunkt ved fylkesvei 76. Det ble da gjennomført større tiltak både på tursti og kjøretrase.

TILTAK 2015.

Det ble laget klopp for folk til fots over våte strekninger langs sti fra ny P-plass ved fylkesvei 76, og fram til utløpet av Gåsvatnet. Samtidig ble kjøretrase fra enden av skogsbilvei noe lagt om til fastere mark, samt forsterket med geonett og noen strekninger med bredere plankebaner og noen kortere bruer. Langs noen hundre meter er fotturstien lagt sammenfallende med kjøretraseen på geonett og plankebaner. Tiltakene ble planlagt og prosjektert av lokalt SNO på oppdrag av nasjonalparkstyret. Arbeidet med kjøretraseen ble gjort i samarbeid med og med deltakelse fra reinbeitedistriktet. Samtlige tiltak ble betalt av nasjonalparkstyret.

Det ble gjort en kartlegging av kjørespor og skader før 2015, og også gjort vurderinger i årene etterpå. Det er ikke gjort systematisk overvåking (bevaringsmål) i form av entydige målinger. Vurdering av utvikling vil være basert på subjektive observasjoner som vil påvirkes av når på året sporene blir vurdert, lysforhold, hvor vått det er i terrenget osv.

Rapportskrivers vurdering er at kjøreskader langs traseen ikke har økt særlig mye de siste 10 år i omfang/bredde. Noen særlig våte områder har kanskje dypere spor og mer gjørme - særlig i våte perioder/år. Dette kan ha ført til vanskeligere kjøreforhold, men ikke nødvendigvis mer alvorlige skader/erosjon/drenering.

GENERELT OM KJØRE-/SLITASJESKADER I NATUR.

Vedvarende påkjenning på vegetasjonsdekke i form av tråkk av dyr eller mennesker, sykkel, motorsykkel, atv, bil, traktor osv vil kunne medføre endringer på vegetasjon, jordsmonn og også topografi. Avhengig av vegetasjonstype, fuktighet, jordart, terreng, klima vil man kunne få endringer. Slike endringer kan være: ny artssammensetning av vegetasjon, åpen jord/gjørme, vannfylte forsenkninger, grus, stein der det tidligere var vegetasjonsdekke, drenering av myr, varige erosjon/ jordras osv. Noen slike endringer vil være reversible dersom påkjenningen opphører, andre vil kunne øke i omfang og utstrekning dersom påvirkningen fortsetter, og bli varige endringer.

GENERELT OM MULIGE TILTAK

Restaurering av tråkk/kjøreskader til en «før-tilstand» vil som regel forutsette at påkjenningen opphører. Dette kan gjøres ved stengning/forbud/**omlegging** til andre områder/traseer. Videre vil det gjerne også forutsette tiltak på de skadde strekningene. Man kan **lede vann** på en måte som stopper videre erosjon, legge ut **kokosmatter eller andre organiske materialer** som skal bidra til å binde jordsmonnet til nytt vegetasjonsdekke blir etablert, og også aktivt tilbakeføre jord/vegetasjon. Dersom ferdselen skal holde fram langs traseene, men man ønsker å begrense videre skade har man gode erfaring med noen typer tiltak. Slike tiltak kan være **klopplegging/plankebaner**, forsterkning av kjøretrase med **geonett** eller lignende, tilføring av **steinmasser**,

bygge **bruer** over bekker, grøfter osv. Man har erfaring med både restaurerings- og forsterkningstiltak blant annet fra skytefeltet på Dovre og nedlegging av Svea-gruva på Svalbard, samt mange mindre prosjekter knyttet til turiststier med særlig mye ferdsel. Man har også erfaring med forsterkning av traseer for terrengkjøretøy fra militære treningsområder i Troms og andre steder.

Geonett er en plastbasert (polypropylen eller polyetylen) netting som hovedsakelig brukes til vei- og jordarmering for å spre belastning, øke jordas bæreevne og hindre erosjon. Erfaringer fra bruk av geonett i naturmiljø i Troms viser:

- geonett bør ikke legges i allerede oppkjørte spor, men på uskadet overflate ved siden av eller langs omlagt trase.

- gras, lyng, busker osv må kappes bort så lavt som mulig før legging, og geonettet må forankres godt i marken, slik at vegetasjon etterhvert gror gjennom nettet og blir forankret i røtter/jordsmonn.

- geonett fungerer dårligere jo våtere marka er.

Et dilemma med bruk av geonett i natur er at dette er et i praksis irreversibelt tiltak. Plastmaterialet kommer til å ligge i jorda for alltid.

Kokosmatter, bark, flis og lignende er organiske materialer, som på et tidspunkt brytes ned og «forsviner». Dette er materialer som kan egne seg i forbindelse med restaureringstiltak der påkjenningen avsluttes, men antakelig i mindre grad som forsterkning av traseer der kjøring vedvarer eller øker. Eventuell forsterkningseffekt av organiske materialer vil forsvinne over tid..

Tilførte stein- og grusmasser kan antakelig fungere godt i enkelte avgrensede våte områder der det er kort til berg eller fast mark under det våte. Grovere steinmasser kan antakelig også fungere for å stoppe/bremse pågående erosjon i kjørespor i brattere terreng. Bruk av stein/grus på de fleste type myr vil være uegnet. Myr er gjerne mange meter dype, og påført stein vil etterhvert kunne synke i «dypet» - dersom man ikke legger massene på ulike former for veiduk. Og da er man tilbake til dilemmaet med geonett. Dessuten vil et slikt tiltak i praksis snart bli et stort inngrep som framstår som veibygging, og med fare for endring av hydrologien i myrene mm.

Plankeveier og bruer kan være godt fungerende løsninger på kortere og særlig problematiske partier. Det vil også være reversible løsninger. Utstrakt, sammenhengende bruk vil framstå som nokså store inngrep, som i tillegg vil være særlig arbeidskrevende og kostbare. Ved bruk av ubehandlede materialer vil man ha en begrenset levetid - anslagsvis 20 år. - avhengig av materialkvalitet og dimensjoner. Dersom man bruker impregnerte materialer vil levetiden være endel lenger, men disse materialene må fjernes og deponeres ved godkjent mottak når levetiden er over.

BESKRIVELSE OG TILSTAND SEPTEMBER 2025

Vurdering av skader og mulige tiltak pr strekning

-Strekning A - tiltak 2015 - ca 0-1,1km fra vei

Mye av kjøring skjer etter geonett/plankebaner. Ytterligere skader er stoppet, og gamle skader er i ferd med å revegeteres. Noe av underlaget er for vått til at geonettet gror ned i vegetasjon, og traseen framstår som en noe gjørmete kjørespor på et par meters bredde. Men geonettet har god nok bæring til at det allikevel er god «kjørefunksjon». Det er ikke behov for ytterligere forsterkninger på denne strekningen. Det foreslås likevel å gjøre en liten omlegging av fotturstien for å skille turfolk og den mest gjørmete del av kjøresporet.

-Strekning B - fram til stigning - ca 1,1 til 2,3 km fra vei

I 2015 besluttet nasjonalparkstyret å avvente å sette igang forsterkning/omlegginger av kjøretraseen videre nordover mot reingjerdet. Tiltakene er nokså kostbare og inngripende og man var usikker på omfang av framtidig bruk av merkegjerdet og på eventuell utvikling av kjøreskadene omfang.

Langs denne strekningen kjøres i hovedsak langsetter og noe i fallretning på skrånende myr. Noen partier har mange parallelle kjørespor i bredden, fordi man søker etter fastest mulig mark å kjøre

på. Myrene er nokså store og sammenhengende. Rapportskrivers inntrykk er at skadene i 2025 kanskje har utviklet seg noe i forhold til 2015, men ikke dramatisk.

Det foreslås allikevel å vurdere videreføring forsterkning av trase med bruk av geonett med tilsammen ca 460 meter fordelt på fire strekninger. Her er de berørte myrene nokså store og sammenhengende, kjøresporene bredder seg stadig ut sideveis, sporene påvirker kanskje myrenes hydrologi på en uheldig måte. Og her er gode muligheter for å legge om trase til geonett på uskadet mark i sammenheng over lengre distanser. Etter omlegging og forsterkning vil de skadde områdene antakelig revegeteres over tid uten behov for ytterligere restaureringsinnsats.

-Strekning C - stigning

Her er tydelige kjørespor i fallretning, som delvis har ført til en viss erosjon. Traseen vier seg allikevel ikke noe særlig ut i bredden, og erosjonen ser stort sett ut til å begrenses. Her foreslås ingen tiltak.

-Strekning D - til elv

Dette er en lengre flatere strekning som er preget av små myrdrag og våte forsenkninger oppdelt av berghager og - rygger. Her er flere kortere strekninger som har stygge kjøreskader og gjørmete partier der kjøresporene bredder seg ut over kortere strekninger. Terrenget er såpass småkupert og oppdelt at det er vanskelig å se at man skal få gode resultater med for eksempel geonett. Skadene er på myr og endring av hydrologi ser ut til å være små og avgrenset, mens mulighet for forsterkning/restaurering synes nokså vanskelig uten at man er garantert noe godt resultat. Her kan det være krevende å komme seg fram med atv/motorsykel under våte forhold, men det foreslås ingen tiltak - bortsett fra omlegging av trase til fastmark langs en strekning

-Strekning E - til reingjerdet

De siste ca 2 km fram til reingjerdet går gjennom småkupert morenemark uten noe særlig våte partier. Kjøresporet er tydelig og noe erodert på deler av strekningen, men det ser ikke ut til å bredde ut eller at erosjonen øker. Her foreslås ingen tiltak.

Punkt/strekning	Merknad	Lengde
1	Omlegging av sti - ca 200 m inkludert klopplagt strekning og ny/eksisterende sti	50 m klopplagging (75 lm plank ved enkeltklopp)
2	Omlegging og forsterkning øst for skadet strekning	100 meter
3	Omlegging og forsterkning øst for skadet strekning	200 meter
4	Omlegging og forsterkning øst for skadet strekning	80 meter
5	Omlegging og forsterkning øst for skadet strekning	80 meter
6	Omlegging til fastere mark øst for skadet strekning. Antakelig ikke behov for forsterkning	100 meter
7	Spesielt skadet strekning, men lite potensiale for spredning. vanskelig å forsterke/omgå. Ingen tiltak	
8	Kort parti med dype spor. Samme betraktning som for punkt 7	

DISKUSJON - OPPSUMMERING - TILRÅDING

Rapportskrivers subjektive inntrykk er at skadene langs kjøretrase ikke har økt dramatisk de siste 10 år. Ved fortsatt kjøring på samme nivå er det lav sannsynlighet for dramatiske endringer til det verre. Nasjonalparkstyret må derfor gjøre en kost-nyttevurdering av tiltak. Dersom nasjonalparkstyret ønsker å gjøre tiltak for å forsterke deler av kjøretraseen, samt å restaurere skadete strekninger er det sannsynligvis muligheter for best resultat på fire strekninger. Disse strekningene ligger mellom enden av tiltakene fra 2015 (ca km 1,2) til oppstigningen til høyere terreng (ca km 2,2). Metoden man har erfaring for virker og har varig effekt er bruk av geonett. Man bør i samråd med Mljødirektoratet gjøre en prinsipiell vurdering om slik irreversibel tilføring av plastmaterialer er akseptabel i verneområdet ut fra skadene som kjøringen gir. Man kan vurdere bruk av organiske kokosmatter langs samme strekning. Man vil kunne høste erfaring med funksjon og varighet for dette materialet, men man må i så fall være forberedt på at tiltaket antakelig har begrenset levetid, og må vedlikeholdes. Høyere opp i terrenget foreslås kun en omlegging av trase fra flat, men våt myr til fastere mark ved siden av myra (ved ca km 3,0). Videre herfra og fram til reingjerde foreslås ingen tiltak. Kjøreskadene er betydelige noen steder, men har allikevel begrenset potensiale for dramatisk forverring så lenge kjøringen skjer på dagens nivå.

Enten man iverksetter omlegginger/forsterkninger eller ikke tilrådes å starte opp overvåkingstiltak langs kjøretraseen etter fast metodikk, slik at man skaffer seg målbar kunnskap om henholdsvis utvikling av kjøreskader og restaureringseffekt i årene som kommer

Dersom man bestemmer å gjøre tiltak bør man også påregne at det kan bli behov for mindre suppleringer/vedlikehold i årene som kommer, for å sikre at omlegging/forsterkning har ønsket effekt.

Det foreslås i tillegg å legge om fotturstien til Gåsvatnet på en kortere strekning for at turfolk skal slippe å gå på geonett over de mest gjørmete strekningene. Dette betyr en kort forlengelse av klopp/etablering av ny sti, og deretter langs en eksisterende sti på fast, tørr mark til stien igjen går sammen med kjøretrase videre.

MERKNAD TIL KART OG GPX-POSISJONER.

Posisjoner på kart og i vedlagte gpx-fil er satt sør for den aktuelle strekningen. Dvs at ved evt uttransport skal materiellet fordeles nord for posisjon.

VEDLEGG

- Oversiktskart
- Detaljkart
- Bildemappe
- Liste GPS-posisjoner

Kart - kjørespor Gåsvassdal

Trase og omtalte punkter/strekninger

29.10.25



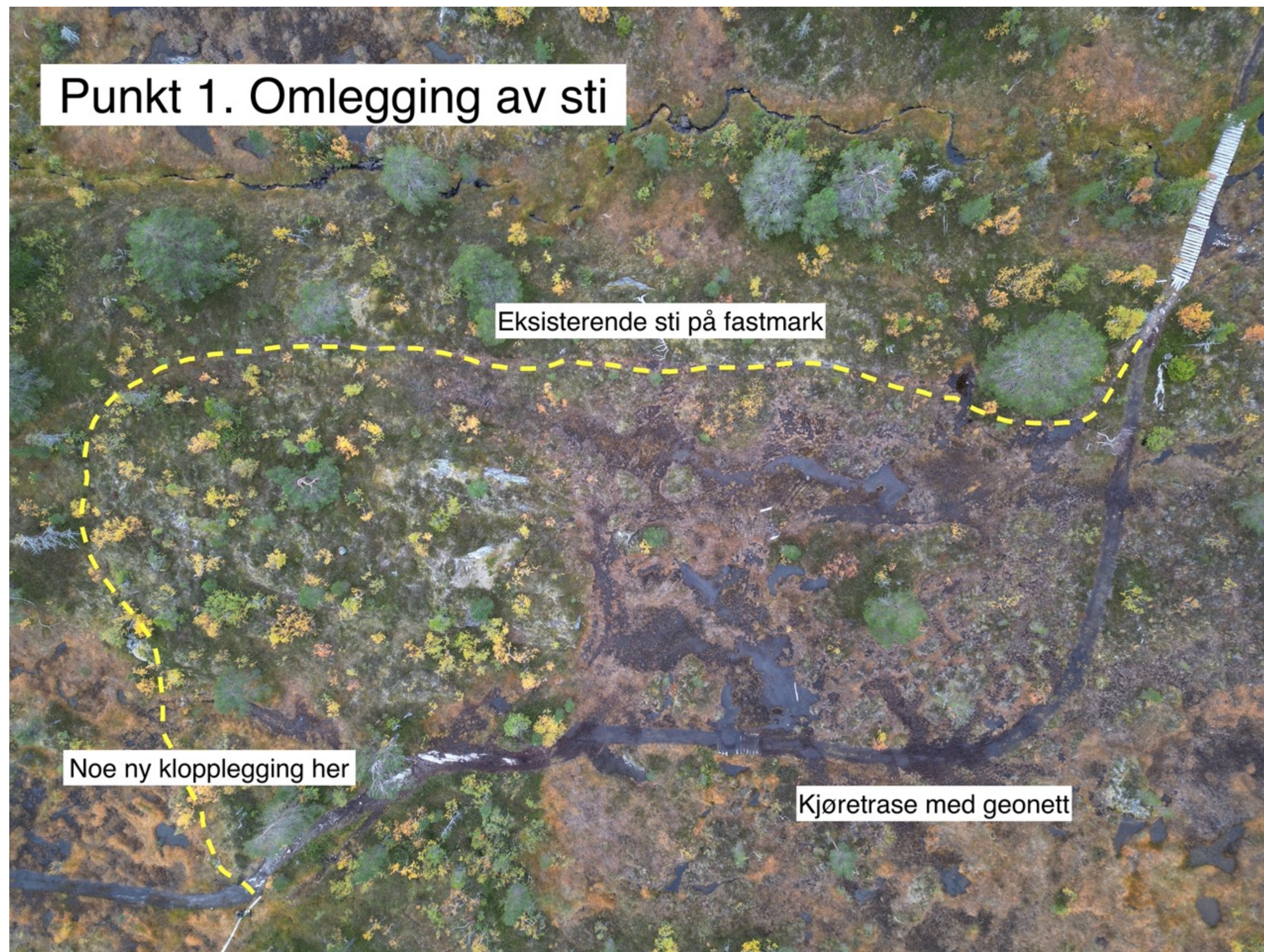


Kjøretrase Gåsvassdal - evt tiltak

Bildemappe

Carl Norberg 21.10.25

Punkt 1. Omlegging av sti





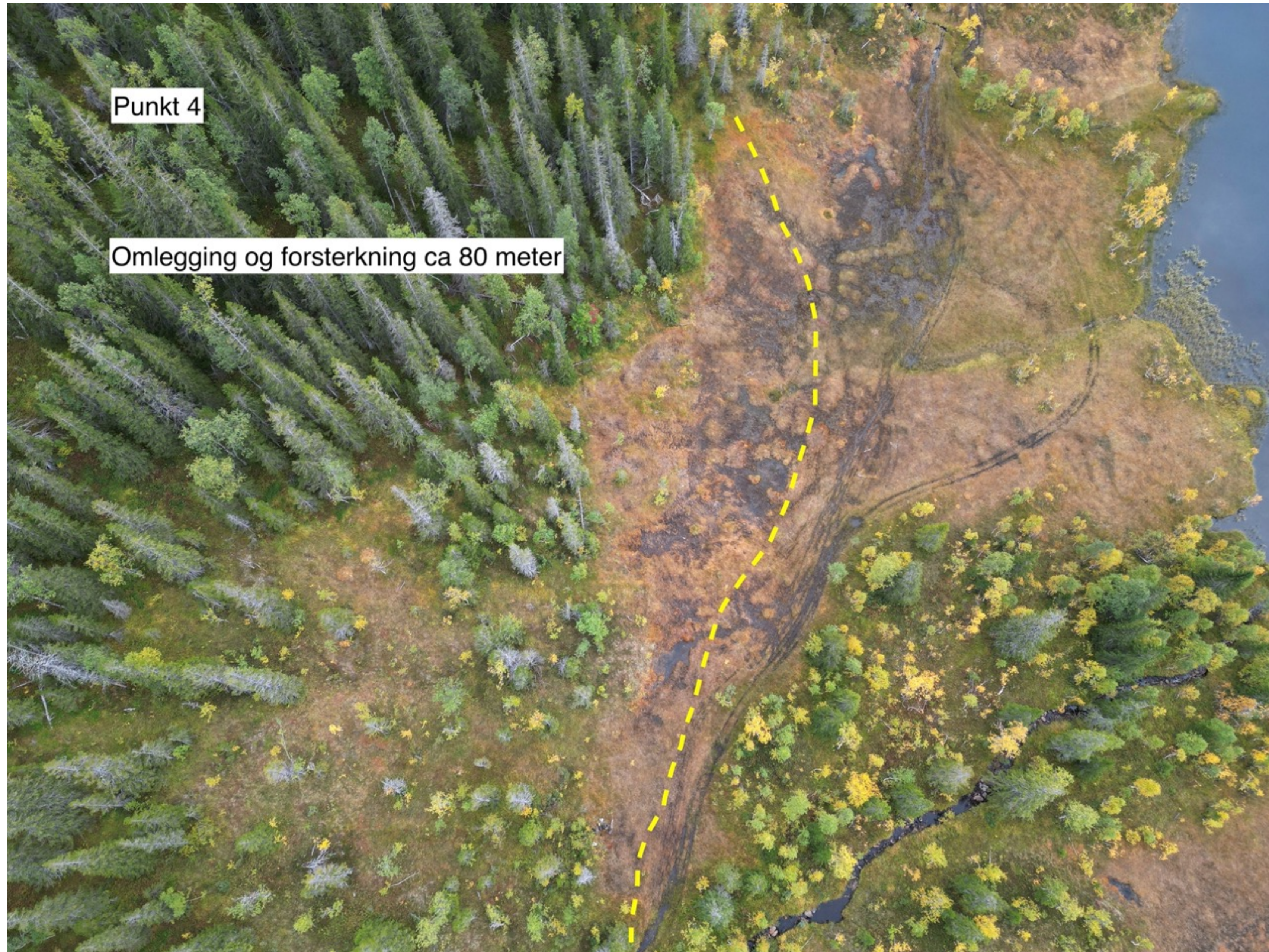


Punkt 2

Omlegging og forsterkning 100 meter

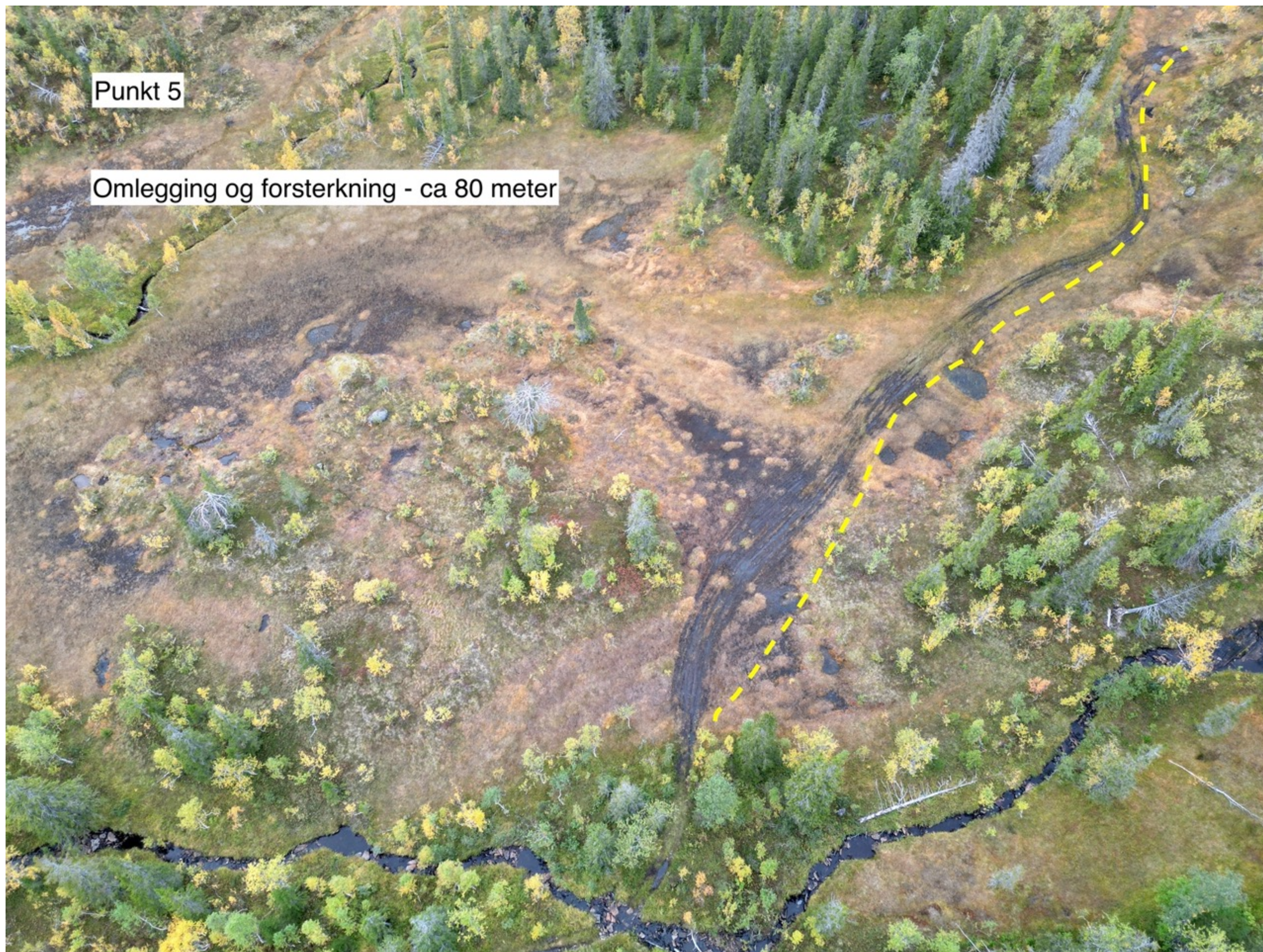






Punkt 4

Omlegging og forsterkning ca 80 meter



Punkt 5

Omlegging og forsterkning - ca 80 meter

















Punkt 7

Gjørmet parti, men foreslår ingen tiltak.
For vått for effektiv bruk av forsterkning.





Punkt 8

Parti med dype spor og gjørme. Ingen tiltak.
For vått og ujevnt for forsterkning, og vanskelig med omlegging



Arkivsaksnr: 2020/7409-7

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 28.11.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	48/25	05.12.2025

Kontorsted for forvalter i Lomsdal-Visten nasjonalpark

Vedlegg:

- 1 Avklaring kontorsted for forvalter Lomsdal - Visten nasjonalparkstyre.pdf

Forvalters tilrådning

Ingen innstilling.

Bakgrunn og historikk

Statsforvalteren i Nordland har arbeidsgiveransvar for ansatt nasjonalparkforvalter i Lomsdal-Visten nasjonalpark.

Ved opprettelsen av det lokale selvstyret for nasjonalparken ble nasjonalparkforvalteren lokalisert på Torfors, Sentrum næringshage i Grane. I 2014 ble forvalter samlokalisert med Statens naturoppsyn på Trofors jernbanestasjon. Dette for å få til et forvaltningsknutepunkt for Lomsdal-Visten nasjonalpark.

Etter Statens naturoppsyn sa opp sin leieavtale med Grane kommune, og flyttet ut fra knutepunktet i 2023 ble kontoret flyttet til rådhuset på Trofors.

På grunn av pendlevei benyttes kontoret på Trofors kun sporadisk av forvalter, men etter styrevedtak i 2020 er det lagt til rette for at forvalter også kan sitte på næringsbygget i Vevelstad. I tillegg har forvalter mulighet for å benytte hjemmekontor i perioder.

Styrevedtak 18.12.2020 ST 38/20:

«Styret tar ikke nærmere stilling til endring av kontorsted, fordi jobben er lyst ut med kontorsted på Trofors.

Styret oppfordrer fylkesmannen til å sikre ordninger som setter den som er ansatt best mulig i stand til å utføre sine oppgaver som nasjonalparkforvalter uavhengig av i hvor stor grad han fysisk benytter kontorsted Trofors.

Uavhengig av hvilke ordninger man kommer frem til med den nasjonalparkforvalteren, forventer styret at han følger opp kommunene og aktører i tilknytning til nasjonalparken på en likeverdig måte i alle kommunene.»

Løsningen har fungert godt frem til nå, men når det kommer til skriftliggjøring av avtaler er det presisert fra arbeidsgiver, Statsforvalteren i Nordland at de kun kan forholde seg til et konkret kontorsted for den enkelte forvalter. Det er flere årsaker til dette, som Statsforvalteren skriver i vedlagte brev fra juni 2025.



STATSFORVALTEREN I NORDLAND LOMSDAL -
VISTEN NASJONALPARKSTYRE

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Godal,

Avklaring kontorsted for forvalter Lomsdal - Visten nasjonalparkstyre

Vi viser til tidligere dialog i saken, sist knyttet til styresak ST 13/25 og lunsjmøte med styreleder og nasjonalparkforvalter 30.04.25. Slik vi oppfatter situasjonen, er det behov både for arbeidstaker og for oss som arbeidsgiver å få en tydelig avklaring på kontorsted for forvalter i Lomsdal – Visten nasjonalpark.

Formelt er kontorsted for nasjonalparkforvalter nå lagt til Trofors, Grane kommune. I utgangspunktet var dette etablert som et knutepunkt for nasjonalparkforvaltningen, med samlokalisering av blant annet oppsyn og nasjonalparkforvalter. Siden 2023 er det kun nasjonalparkforvalter for Lomsdal – Visten som formelt har hatt sitt kontorsted her. Knutepunktfunksjonen har dermed falt bort. I praksis har heller ikke forvalter for Lomsdal – Visten nasjonalpark hatt kontorplass i Grane, men i Vevelstad etter avtale med nasjonalparkstyret. Kontoret her er lånt ut vederlagsfritt av Vevelstad kommune (Det forelå så vidt vi kan se, en ikke underskrevet leieavtale på et år fra 1.5.2021). Vevelstad kommune har nå signalisert at de vil ta leie for kontoret her.

Statsforvalteren i Nordland har arbeidsgiveransvaret for forvalter. Vi står ansvarlig for at vedkommende har gode arbeidsforhold og at formelle rammer knyttet til forsikring mv. er ivarettatt på kontorstedet. Statsforvalternes oppgave her, strekker seg til å tilby dette på *en* konkret kontorplass. I tillegg kan arbeidstaker avtale inntil to hjemmekontordager pr uke.

Situasjonen nå er at Statsforvalteren leier et kontor av Grane kommune på Trofors der forsikringer mv. er tilknyttet. I praksis bruker forvalter ikke dette kontoret. Forvalter bruker et kontor i Vevelstad der vi ikke har formell avtale. Vedkommende er heller ikke forsikret her fra vår side. Forvalter har i tillegg avtale om hjemmekontor på eget hjemsted inntil to ganger pr uke.

Med utgangspunkt i vårt ansvar som arbeidsgiver, ber vi nasjonalparkstyret om å legge til rette for at vi som arbeidsgiver og leietaker kan forholde oss til et konkret kontorsted. Det vil ikke være aktuelt for Statsforvalteren å leie eller forholde oss til mer enn et kontor til en enkelt forvalter. Hjemmekontoravtalen vurderes utenom.



Rekruttering og stabilitet på nasjonalparkforvaltere, er generelt en utfordring. Statsforvalteren ber nasjonalparkstyret ta dette med i vurderingen når beslutning knyttet til kontorsted framover gjøres.

I etterkant av avklaring fra styret, vil Statsforvalteren følge opp formalia knyttet til valgt kontorsted.

Med hilsen

Terje Valla (e.f.)
avdelingsdirektør

Katrine Erikstad
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent



Arkivsaksnr: 2025/9155-1

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 27.11.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten	2/25	04.12.2025
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	49/25	05.12.2025

Bestilling av midler til tiltak og drift 2026 - Lomsdal-Visten nasjonalpark

Vedlegg:

- 1 Føringar for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026.pdf
- 2 Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder 2026-2030.pdf

Forvalters tilrådning

Saksprotokoll i Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten - 04.12.2025

Behandling

Vedtak

Styret tilslutter seg prioritering av midler til tiltak og drift, som er gjort i bestillingsmøte med SNO og rådgivende utvalg. Det søkes midler ut fra dette for 2026.

Bakgrunn

Miljødirektoratet har også i år sendt ut brev om rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder for 2026.

Nytt for 2026:

Miljødirektoratet har revidert strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) Strategien ligger vedlagt. Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes eller bedres.

Ellers jobbes det for at både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering i fremtiden skal skje i Naturoppdrag, noe som vil forenkle denne prosessen

Miljørettslige prinsipper:

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold.

Naturrestaurering:

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap, åpent lavland, elver og innsjøer og marine naturtyper langs kysten, både innenfor og utenfor verneområdene

Tiltak i verneområdene:

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder til grunn for tildeling av midler, se vedlegg

Alle innmeldte tiltak skal i tillegg til verneformålet være i tråd med godkjent forvaltnings eller skjøttsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi.

Innmeldinger andre behov:

Driftsmidler til verneområdestyrer - Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål - Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn

Det blir ikke mulig å melde inn behov for direktoratets ferdselstellere i ESS. Dette må eventuelt tas med i bestillingen hos SNO.

Miljødirektoratets «Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2026-2030». Her finnes Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke trusler mot verneverdiene.
2. Løpende skjøtselstiltak.
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging.

4. Besøksforvaltningstiltak i verneområder med høyt besøkstrykk.
5. Besøksforvaltningstiltak i øvrige verneområder.
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)»

Vurdering

Styret for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelmiedajve skal oppfylle formålet med vernet i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser. Dette skal videre gjøres gjennom en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av de verneområdene styret har ansvar for.

Det er derfor i år lagt opp til en bred medvirkning gjennom samtaler og møter med lokalt oppsyn og rådgivende utvalg før bestillingen blir behandlet av styret.

I prosessen videre planlegges det møter i administrativt kontaktutvalg, arbeidsutvalg og rådgivende utvalg før styrebehandlingen den 5. desember.

For 2025 ble det søkt om midler til følgende tiltak (sak ST 35/24)

Nr.	Beskrivelse av tiltak	Pri.	Kommentar
1	Helikoptertransport		Årlig tiltak
2	Skjøtsel Fjellgården	2	Årlig tiltak – Skjøtsel
3	Skjøtsel Strompdalen	2	Årlig tiltak – Skjøtsel/ naturrestaurering
4	Fremmede arter	2	Årlig tiltak – Skjøtsel/ naturrestaurering
5	Vedlikehold eksisterende tilrettelegging	3	Besøksforvaltning
6	Informasjon, jfr besøksstrategi, impl merkevare	4	Besøksforvaltning
7	Rydding og vedlikehold av stier i samsvar med plan	3	Besøksforvaltning
8	Samisk tema, Stavassdalen	5	Besøksforvaltning
9	Informasjonspunkt på Laksvollen – Ny E6	4/5	Besøksforvaltning
10	Utbedring trase ved Gåsvatnet. Pressiseres	3	Skjøtsel/ naturrestaurering
11	Sikringstiltak bru over Tittingselva, Brønnøy	3/4	Besøksforvaltning
12	Tiltak som prioriteres i besøksstrategi Besøksstrategi-tiltak-24.pdf		

Driftsutgifter til styre og utvalg:

Driftsutgifter styre/utvalg
-reiseutgifter
-honorar/tapt arbeidsfortjeneste
-Administrativt kontaktutvalg

-Rådgivende utvalg
-representasjon/gaver
-møtelokaler/bevertning møter
-andre driftsutgifter og bildelagring
-befaringer/studietur

Midler til forvaltningsplan.

Alle Statsforvaltere
Alle nasjonalpark – og verneområdestyrer

Trondheim, 27.10.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/15345

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering. Søknadssenteret åpner for innmelding over kap. 1420 post 31 den 15. november, og frist for innmelding er 9. januar 2026. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering

Nytt – Tiltak for villrein er innlemmet i budsjettposten

I forslag til statsbudsjett for budsjettåret 2026, som ble lagt fram den 15. oktober, er tiltak for villrein inkludert i kap. 1420 post 31. Miljødirektoratet arbeider med tilrettelegging av dette og vil komme tilbake med informasjon om denne delen av budsjettposten når slik informasjon er klar.

Nytt – revidert strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder er nå revidert og skal gjelde i fem år (2026-2030). Strategien gir føringer for bruken av tiltaksmidlene og for prioriteringer mellom ulike tiltak. Vi har ikke gjort store endringer i strategien, men vi oppfordrer til å lese den før dere melder inn behov for tiltaksmidler, se vedlegg 1.

Miljødirektoratet gjennomførte i høst en evaluering av prøveordningene med 1) rammetildeling med bakgrunn i innmeldte behov for midler til tiltak i ESS og 2) tidlig tildeling av tiltaksmidler i tildelingsbrevet til Statsforvalteren før jul.

Statsforvalterne gir i evalueringen bred støtte til ordningen med tildeling av en samlet pott for tiltaksmidler. Dette oppleves som en betydelig forbedring som gir økt fleksibilitet, mindre byråkrati og bedre økonomistyring. Flere peker på at det gir bedre balanse mellom tiltak og styrker

gjennomføringsevnen. To av embetene opplever liten endring, men anerkjenner at ordningen gir forbedringer og potensial for ressursbesparelse.

Når det gjelder tidlig tildeling av tiltaksmidlene, er vurderingene fra embetene delte. Flere Statsforvaltere ser klare fordeler, særlig for tiltak som krever oppstart vinter/tidlig vår, og fremhever økt forutsigbarhet og planleggingsmuligheter. Samtidig opplever noen at endringen har liten praktisk betydning og at eksisterende rutiner fungerer godt. To av embetene opplevde dette som dobbeltarbeid.

På bakgrunn av evalueringen, vil vi videreføre ordningen med at Statsforvalteren får en rammetildeling med mulighet til å disponere midlene mellom innmeldte tiltak som er innenfor postformålet til kap. 1420 post 31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Det vil dermed bli lik prosedyre for Statsforvalteren som for nasjonalpark- og verneområdestyrene. Vi vil på bakgrunn av evalueringen *ikke* videreføre prøveordningen med tidlig tildeling av tiltaksmidler før jul. Det vil imidlertid fortsatt være mulig å melde inn behov for forhåndsgodkjenning av tiltak som krever tidlig avklaring.

Vi jobber for at både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering i fremtiden skal skje i Naturoppdrag, noe som vil forenkle denne prosessen.

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede innmeldingen. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal enten inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren, eller til egne samtaler/møter i forkant av planleggingsmøtene.

De miljørettslige prinsippene

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur, både innenfor og utenfor verneområdene. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler fra post 1420.21 til styrket kapasitet hos Statsforvalterne knyttet til oppgaver på naturrestaurering. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder som er av et visst omfang, meldes inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Hvis tiltaket har mer karakter av løpende skjøtsel, meldes det inn i skjemaet for *Tiltak i verneområder*.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes eller bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* (2026-2030) til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og verneområder i sjø.

Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadsskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2026 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak. Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkeroser og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Tiltak i områder der SNO skal være økonomisk ansvarlig, må meldes inn som enkelttiltak i ESS og ikke som del av en ramme som også statsforvalteren skal benytte seg av. Vi ber om at dere skriver inn hvilket eller hvilke verneområder det søkes om tiltak i.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Statsforvalteren kan for 2026 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak. Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag til informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger. Antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Skiltmateriell kan bestilles hos Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>.

Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmelding av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan *ikke* dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. I løpet av 2026 vil FPNV fases ut, og forvaltningsplaner skal etter det utarbeides i Naturoppdrag. Sannsynligvis vil denne overgangen skje rundt sommeren. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdsestallere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdestallere eid av Miljødirektoratet, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding i ESS. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen. Antallet ferdestallere som fortsatt fungerer er nå så få at de gjenværende tellerne vil bli fordelt internt i regionene etter vurderinger gjort på planleggingsmøtene.

Det blir ikke mulig å melde inn behov for direktoratets ferdselstellere i ESS.

3. Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene. Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner. De årlige planleggingsmøtene skal omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Det jobbes med å få på plass en egen funksjon i Naturoppdrag, hvor forvaltningsmyndigheten i samråd med SNO må legge inn ønsket tilsynsfrekvens for alle verneområder. I dag har mange embeter en egen plan for dette, og inntil den nye funksjonen i Naturoppdrag blir tilgjengelig, må denne planen brukes. Ordinært tilsyn i verneområdene skal ikke legges som oppdrag i Naturoppdrag.

Oppdrag knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de eventuelt legges inn som oppdrag til SNO.

Tabelloversikt over viktige frister og gjøremål.

Hva skal gjøres?	Hvem gjør det?	Når skal det gjøres?	Kommentar.
Dokumenter alle oppdrag utført inneværende år i Naturoppdrag	Utfører	Senest en uke før planleggingsmøtet	Om <i>Utfører</i> ikke har tilgang til Naturoppdrag skal <i>Ansvarlig</i> dokumentere oppdraget
Formøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	Senest en uke før planleggingsmøtet	Gjennomgang av gjennomførte og kommende oppdrag. Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett forslag til kommende års oppdrag i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest en uke før planleggingsmøtet	
Planleggingsmøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	15. november - 15. desember	Forvaltningsmyndighet arrangerer

Siste frist for å avvise oppdrag i Naturoppdrag	Lokalt SNO	31. desember	Avviste oppdrag skal ha " <i>Ingen utfører</i> ". Godtatte oppdrag skal ha riktig <i>Utfører</i>
--	------------	--------------	--

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 15. november 2025. Informasjon om innmelding av behov for midler til tiltak for villrein, vil bli gitt av Miljødirektoratet på et senere tidspunkt.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Det ligger to ulike skjemaer i ESS for innmelding av behov for midler til tiltak på post 1420.31 – ett for *Midler til tiltak i verneområder* og ett for *Midler til naturrestaurering*. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og legges inn i det skjemaet som passer best.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Ethvert tiltak som meldes inn skal kun ha én økonomisk ansvarlig.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2026. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post til:

Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i [Elektronisk søknadssenter](#) og behov for SNO-ressurs (som utfører) i [Naturoppdrag](#), er **9. januar 2026**.

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2026, økonomirapportering pr 1. november og endelig årsrapport pr. 31. des. 2026. Samtidig med endelig årsrapportering skal det også rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Hilsen
Miljødirektoratet

Ivar Myklebust

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Kopi til:

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, eller forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor høyt til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder ta ekstra hensyn til effekter av klimaendringene i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I forslaget til statsbudsjett for 2026 (Prop.1S (2025-2026)) står følgende:

Midlene til verneområder og nærområder til verneområdene går til skjøtels- og tilretteleggingstiltak og andre tiltak som er nødvendige for å ta vare på verneverdiene, til informasjonstiltak og til utredninger som er nødvendige før tiltak. Skjøtselstiltak blir utført for å bedre naturtilstanden og for å sikre at viktige naturtyper og arter ikke går tapt. Tilretteleggingstiltak omfatter blant annet opparbeidelse av stier, klopping og merking for å bedre tilgjengeligheten i verneområdene og samtidig styre ferdsele i og rundt sårbar natur. Informasjonstiltak i alle typer av verneområder blir utarbeidet i tråd med merkevaren for Norges nasjonalparker. Alle tiltak i verneområder skal prioriteres i tråd med Miljødirektoratets Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026–2030) og skal i utgangspunktet være forankret i godkjent forvaltningsplan, skjøtelsplan, besøksstrategi eller tilsvarende plan for arbeidet.

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men kan omsøkes over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

Tiltak skal i utgangspunktet være forankret i en godkjent forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksstrategi.

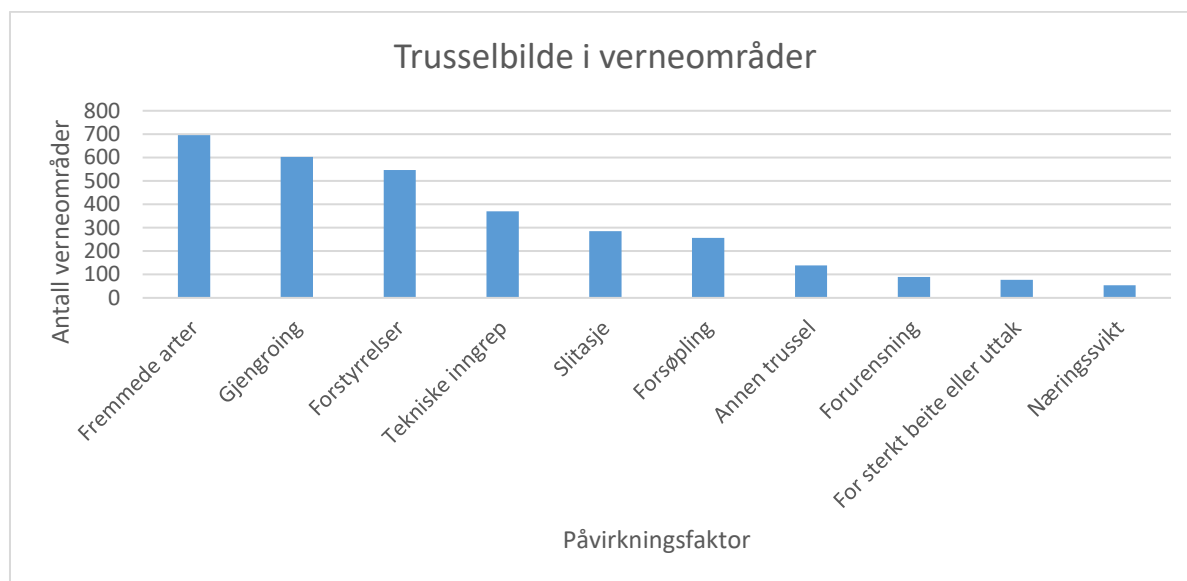
I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

For større installasjoner/tilretteleggingstiltak er det krav om samfinansiering og avtale om vedlikehold/drift. Se mer informasjon om dette under avsnitt "Finansiering av større tilretteleggingstiltak".

Ved kjøp av tjenester skal tjenesteyterne kunne vise til nødvendige kvalifikasjoner, kursbevis etc.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Klima- og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er fremmede arter, gjengroing, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, se figur 1.



Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 01.10.2025. Kilde: faktaark om verneområdet i Naturbase

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden, og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer, prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende skjøtsel), skal prioriteres høyere enn oppstart av nye skjøtselstiltak. Det finnes likevel tilfeller der nye skjøtselstiltak bør prioriteres. Dette gjelder for eksempel der det oppdages forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale der truede arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Et unntak her er sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltning. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder kan likevel god, oppdatert informasjon være viktig.

Målet med forvaltningen av verneområder er å redusere trusler mot verneverdiene slik at verneformålet ivaretas.

Strategien for å nå dette målet er å prioritere tiltak som retter seg mot en bedre tilstand i verneområdene. Tiltakene skal redusere trusler mot verneverdiene, og både restaureringstiltak, skjøtselstiltak og informasjons- og tilretteleggingstiltak er nødvendige for å ivareta verneformålet.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke trusler mot verneverdiene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Besøksforvaltningstiltak i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Besøksforvaltningstiltak i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til etablering av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til å delfinansiere denne typen tilrettelegging. I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd." Videre må søknader om denne typen tiltak være godt begrunnet med blant annet informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging med universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og forskriftene inneholder som hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Ansaret for forvaltning av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Drift og vedlikehold av kulturminner er eiers ansvar.

Tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til bevaring av kulturminner. Samtidig er kulturminner en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Tiltaksmidlene kan i noen tilfeller brukes til samfinansiering av tiltak for å ivareta kulturminner, der dette bidrar til å opprettholde verneformålet.

ST 50/25 Eventuelt